

โครงการประเมินและติดตามตรวจสอบพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก

และความหลากหลายทางชีวภาพ (IBAs) ในประเทศไทย (CEPF Project)

สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย

หลักการและเหตุผล

สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทยเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนและเป็นภาคีเครือข่ายของ BirdLife International ซึ่งจัดพิมพ์หนังสือบัญชีรายชื่อพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นกในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2547 (ค.ศ. 2004) และหนังสือที่สำคัญนี้ได้ถูกนำมาใช้สนับสนุนการวิเคราะห์ Key Biodiversity Areas (KBAs) 114 แห่งในประเทศไทย นอกจากนี้บัญชีรายชื่อ IBAs 62 แห่งในประเทศไทยยังช่วยสนับสนุนองค์ความรู้ด้านความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทยให้มากขึ้น โดยระบุพื้นที่คุ้มครองที่มีความสำคัญอย่างเป็นทางการ แต่ในปัจจุบันมี IBAs เพียง 42 แห่งที่มีพื้นที่เกือบทั้งหมดถูกคุ้มครองอย่างเป็นทางการ ทั้งนี้โครงการ IBAs อยู่ในยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ระดับโลกที่สำคัญของ BirdLife International ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อติดตาม ตรวจสอบ และทำให้การคุ้มครองพื้นที่เหล่านี้ไม่ใช่เพื่อกำหนดเท่านั้น แต่ยังทำเพื่อสัตว์ป่าที่อยู่ในพื้นที่นั้นทั้งหมดด้วย

นก เป็นตัวชี้วัดความหลากหลายทางชีวภาพที่มีประสิทธิภาพในกลุ่มสิ่งมีชีวิตโดยเฉพาะเมื่อนำมาใช้ในการกำหนดพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ ทำให้มั่นใจว่าสัตว์และพืชอื่นๆ จำนวนมากจะอยู่รอดเหมือนกัน อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่มีการตีพิมพ์บัญชีรายชื่อ IBAs ยังไม่มีการติดตามตรวจสอบระบบ IBAs ในประเทศไทย และมีการปรับข้อมูลบัญชีรายชื่อของ IBAs ในประเทศไทยเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในปัจจุบันคาดว่าสภาพพื้นที่ IBAs บางแห่งได้เปลี่ยนแปลงไป และพื้นที่บางแห่งมีศักยภาพในการจัดตั้งเป็น IBA แห่งใหม่โดยเฉพาะพื้นที่ชุ่มน้ำในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย ซึ่งสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย มีส่วนร่วมจัดทำโครงการอนุรักษ์ใน IBAs หลายแห่งในประเทศไทย รวมทั้งสนับสนุนกลุ่มคน โครงการวิจัย องค์กรพัฒนาเอกชน กลุ่มอนุรักษ์ในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ รวมถึงสนับสนุนการจัดตั้งและการบริหารจัดการกลุ่มอนุรักษ์ในท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณอ่าวไทยตอนใน

เนื่องด้วยสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย สามารถประเมิน ติดตามตรวจสอบ IBAs ระดับชาติได้ในระยะยาว โดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ที่เกี่ยวข้องที่อยู่โดยรอบ และในพื้นที่ของ IBAs ทั้งยังมี BirdLife International และ the Royal Society for the Protection of Birds (RSPB) สนับสนุนสมาคมอนุรักษ์นกฯ ในการดำเนินโครงการสร้างเครือข่ายติดตามตรวจสอบ และสนับสนุนการอนุรักษ์ IBAs ในประเทศไทย รวมทั้งดำเนินการประเมินและปรับข้อมูล IBAs เป็นประจำอย่างเป็นระบบ และพัฒนาศักยภาพเพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์พื้นที่ เมื่อดำเนินงานโครงการนี้แล้วเสร็จจะได้ภาพรวมด้านการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพแม้จะเน้นความสำคัญเพียงแคชนิดนึ่ง ดังนั้นจึงคาดหวังว่าการจัดทำโครงการนี้จะสามารถให้ความรู้ ผูกอบรม ประเมินสถานะ จัดตั้งพื้นที่ สร้างฐานข้อมูล IBA และให้

ข้อมูลสนับสนุน BirdLife International และผู้ร่วมประเมิน และติดตามตรวจสอบโครงการ IBAs ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย

วิธีการในโครงการ

- สมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย ร่างรายชื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แผนงาน และความรับผิดชอบในการประเมินและติดตามตรวจสอบ IBAs และคัดเลือกพื้นที่บางแห่งเพื่อเสนอจัดตั้งเป็น IBA แห่งใหม่
- ร่างแบบประเมินและติดตามตรวจสอบ IBA
- ทดสอบแบบประเมินและติดตามตรวจสอบใน IBA บางแห่งก่อนใช้งาน มีการทดสอบเพิ่มเติม และแก้ไขเนื้อหาหากจำเป็น
- พิจารณาบททวน และเรียบเรียงแบบประเมินและติดตามตรวจสอบ IBA ระบุผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ และงบประมาณ
- ผูกอบรมการใช้แบบประเมินและติดตามตรวจสอบ IBA ใน 4 ภูมิภาค คัดเลือก IBA แห่งใหม่ เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากหน่วยงานที่สามารถมีส่วนร่วมในโครงการ
- รวบรวมข้อมูล และเรียบเรียงทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
- หน่วยงานต่างๆ นำเสนอโครงการ และ IBAs ที่แตกต่างกันในแต่ละแห่งในงานสัมมนา และนิทรรศการ เก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับ IBAs และภัยคุกคามที่มีต่อ IBAs เพื่อให้สาธารณชนตระหนักในความสำคัญของ IBAs
- นำเสนอและรายงานข้อมูลทั้งหมดที่เก็บรวบรวมได้จาก IBAs เดิม ผลการคัดเลือก IBAs ใหม่ และข้อเสนอแนะระดับนโยบายที่สำคัญ

วัตถุประสงค์หลักของการประชุม

- ให้ความรู้เกี่ยวกับ IBAs แก่หน่วยงาน องค์กร และกลุ่มอนุรักษ์ท้องถิ่น
- ผูกอบรมการประเมิน และติดตามตรวจสอบ IBAs โดยการใช้แบบประเมินที่จัดทำขึ้น
- ประเมินสถานภาพของ IBAs ที่มีอยู่เดิมให้เป็นปัจจุบัน
- ระบุพื้นที่ที่มีศักยภาพที่สามารถจัดตั้งเป็น IBAs แห่งใหม่
- สร้างฐานข้อมูลขององค์กร และผู้สนใจการประเมินและติดตามตรวจสอบ IBAs

สถานที่และระยะเวลาจัดการประชุม

- ภาคกลาง ณ โรงแรม เค ยู โฮม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน เมื่อ 20 มีนาคม 2558
- ภาคเหนือ ณ ห้องประชุมภูเก็ต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ เมื่อ 28 เมษายน 2558
- ภาคใต้ ณ ห้องประชุมระเบียงบรรณ 1 มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จ.นครศรีธรรมราช เมื่อ 26 มิถุนายน 2558
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ โรงแรมราชวดี รีสอร์ท แอนด์ โฮเทล จ.ขอนแก่น เมื่อ 21 กรกฎาคม 2558

ผลงานตามโครงการประเมินและติดตามตรวจสอบพื้นที่ IBAs ในประเทศไทย

พื้นที่ IBAs ในประเทศไทยที่ได้รับการประเมินและติดตามตรวจสอบ ในปี 2015-2016 จากการส่งแบบฟอร์มประเมิน โดยหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชน มีจำนวน 36 แห่ง จากทั้งหมด 62 แห่ง ซึ่งข้อมูลการเปลี่ยนแปลงชนิดพันธุ์นกสำคัญในพื้นที่ สภาพพื้นที่ตามธรรมชาติ (เช่น พื้นที่ป่า พื้นที่ชุ่มน้ำ พื้นที่เกษตรกรรม และอื่นๆ) ความรุนแรงของปัจจัยคุกคามต่อพื้นที่ รวมทั้งการวางแผนการจัดการ และกิจกรรมการอนุรักษ์ต่างๆในพื้นที่ ได้มีการรวบรวมและนำเสนอต่อฝ่ายงาน IBAs ของ BirdLife International เพื่อรวบรวมและปรับปรุงข้อมูล นำเสนอใน World Bird Database

<http://www.birdlife.org/datazone/site>

พื้นที่มีศักยภาพนำเสนอเป็น พื้นที่ IBAs แห่งใหม่

1. ปากแม่น้ำประแสร์ จ.ระยอง

ปากแม่น้ำประแสร์ ตั้งอยู่ที่ตำบลปากน้ำประแส อำเภอแกลง จังหวัดระยอง สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นปากแม่น้ำ มีป่าชายเลนปกคลุมโดยรอบ พรรณไม้หลักที่พบ ได้แก่ โกงกางใบเล็ก *Rhizophora apiculata* โกงกางใบใหญ่ *Rhizophora mucronata* ตะบูน *Xylocarpus* sp. เป็นต้น บริเวณปากแม่น้ำ มีสันดอนทรายที่เป็นแหล่งพักพิงของนกชายเลนทั้งหมด 3 แห่ง พื้นที่บางส่วน มีหลักไม้ไผ่ที่ชาวบ้านใช้เลี้ยงหอยนางรมกระจายอยู่ทั่วไป

พื้นที่แห่งนี้แหล่งหากินที่สำคัญของนกน้ำและนกชายเลนอพยพหลายชนิด โดยเฉพาะนกทะเลขาเขียวลายจุด *Tringa guttifer* ที่มีรายงานพบเป็นฝูงประมาณ 60-80 ตัว ทุกปี ที่สำคัญไปกว่านั้น เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2557 ที่ผ่านมามีรายงานพบนกชายเลนปากช้อน *Caridris pygmaea* ที่ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically Endangered) ในระดับโลก จำนวน 1 ตัว ซึ่งถือเป็นรายงานแรกของพื้นที่ แต่นกปรากฏตัวให้เห็นในช่วงเวลาไม่กี่วัน คาดว่านกแค่แวะพักระหว่างอพยพ นอกจากนั้นปากแม่น้ำประแสร์ยังมีรายงานพบนกที่ถูกคุกคามในระดับโลกอีก 3 ชนิด ได้แก่ นกยางจีน *Egretta eulophotes* นกนို့ตใหญ่ *Caridris tenuirostris* และ นกอีโก้ยตะโพกสีน้ำตาล *Numenius madagascariensis* รวมถึงนกที่ใกล้สูญพันธุ์ในระดับประเทศอย่างเช่น นกนางนวลแถบแม่น้ำ *Sterna aurantia*

Species	Season Status	Globally threatened status	Criterion	Note
Spoon-billed Sandpiper <i>Caridris pygmaea</i>	N	CR	A1	พบ 1 ตัว เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2557
Nordmann's Greenshank <i>Tringa guttifer</i>	N	EN	A1	มีรายงานพบสม่ำเสมอในพื้นที่ จำนวน 60 – 80 ตัว เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2557 นับได้ 63 ตัว
Great Knot	N	VU	A1	พบจำนวน 80 ตัว เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2558

<i>Calidris tenuirostris</i>				
Chinese Egret <i>Egretta eulophotes</i>	N	VU	A1	พบจำนวน 1 ตัว เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2557
Far-eastern Curlew <i>Numenius madagascariensis</i>	N	VU	A1	พบจำนวน 1 ตัว เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2553

2. หมู่เกาะมัน จ.ระยอง

เกาะมันใน ตั้งอยู่ที่ ตำบลกร่ำ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ห่างจากแหลมแม่พิมพ์ ชายฝั่งจังหวัดระยอง ประมาณ 9 กิโลเมตร เป็นเกาะขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ระหว่างใกล้กับเกาะมันนอกและเกาะมันกลาง สภาพบนดั้งเดิมเกาะเป็น ป่าดิบแล้ง แต่ต้นไม้ขนาดใหญ่ได้ถูกตัดออกไปจนแทบหมดไปจากพื้นที่แล้ว บริเวณตามชายฝั่งพบป่าชายเลนเป็น บางส่วน มีหาดหินและหาดทรายล้อมรอบทั้งเกาะ

พื้นที่แห่งนี้เป็นที่พักอาศัยสำคัญสำหรับนกที่อพยพผ่านหลายชนิด โดยเฉพาะนกแก้วแล้วพันธุ์จีน *Pitta nympa* และนกจับแมลงอกสีน้ำตาลอ่อน *Cyornis bruneatus* ซึ่งเป็นนกที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable) ในระดับโลก ซึ่งนกสองชนิดนี้มีรายงานพบเป็นประจำทุกปี ในช่วงประมาณเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม และล่าสุดมีรายงาน พบนกโจรสลัดเกาะคริสต์มาส *Fregata andrewsi* ซึ่งเป็นนกใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (Critically endangered) ในระดับโลก ด้วย นอกจากนั้นแล้วยังพบนกชายเลนที่มีสถานภาพเป็นนกอพยพผ่านที่ใกล้ถูกคุกคาม (Near-threatened) อย่างเช่น นกตีนเหลือง *Tringa brevipes* ที่พบได้เป็นประจำในช่วงเดือนเมษายน และนกนกอพยพผ่านชนิดอื่นๆ ที่หายากใน ระดับประเทศ เช่น นกจับแมลงควีเหลือง *Ficedula narcissina* นกแซวสวรรค์หางดำ *Terpsiphone atrocaudata* และนก จับแมลงหลังเขียว *Ficedula elisae*

Species	Season Status	Globally threatened status	Criterion	Note
Christmas Island Frigatebird <i>Fregata andrewsi</i>	N	CR	A1	พบตัวไม่เต็มวัย จำนวน 2 ตัว เมื่อวันที่ 16-18 พฤษภาคม 2558
Fiary Pitta <i>Pitta nympa</i>	P	VU	A1	มีรายงานพบเกือบทุก ปีนับตั้งแต่ปี พ.ศ.

				2556 โดยจะพบในช่วงประมาณกลางเดือนเมษายน แต่มีจำนวนไม่มากนัก ล่าสุดพบ 1 ตัว ในวันที่ 10 เมษายน 2558
Brown-chested Jungle Flycatcher <i>Cyornis bruneatus</i>	P	VU	A1	พบจำนวน 6 ตัว เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2556

3. บึงกะโล่ จ.อุตรดิตถ์

บึงกะโล่ ตั้งอยู่ในเขตตำบลป่าเช่าและตำบลคิ่งตะเภา อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำขนาดใหญ่ที่สุดของจังหวัดอุตรดิตถ์ ตั้งอยู่ติดกับแม่น้ำน่าน ปัจจุบันเป็นแหล่งพักอาศัยของนกน้ำอพยพที่สำคัญแห่งหนึ่งของภาคกลาง

บึงกะโล่เป็นแหล่งอาศัยที่สำคัญของนกอพยพหลายชนิด โดยเฉพาะนกจาบปีกอ่อนนอกเหลือง *Emberiza aureola* ซึ่งเป็นนกที่มีสถานะใกล้สูญพันธุ์ (Endangered) ในระดับโลก โดยปีล่าสุดมีรายงานพบนกชนิดนี้ จำนวน 100 ตัว ซึ่งถือเป็นแหล่งที่พบนกชนิดนี้มากที่สุดในประเทศไทยในปัจจุบัน นอกจากนั้นพื้นที่ชุ่มน้ำแห่งนี้ยังพบนกอพยพชนิดอื่น ๆ อีก เช่น นกยางแดงใหญ่ *Botaurus stellaris* และนกประจำถิ่นที่ถูกคุกคามในระดับประเทศ เช่น นกยอดหญ้าหลังดำ *Saxicola jerdoni* เป็นต้น

Species	Season Status	Globally threatened status	Criterion	Note
Yellow-breasted Bunting <i>Emberiza aureola</i>	N	EN	A1	พบจำนวน 100 ตัว ในวันที่ 15 เมษายน 2558

4. อุทยานแห่งชาติแม่ปิง

อุทยานแห่งชาติแม่ปิง มีพื้นที่ครอบคลุมอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน และอำเภอสามเงา จังหวัดตาก เป็นป่าที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้และสัตว์ป่า มีทิวเขาทอดยาวเหยียดสลับซับซ้อน ลำห้วย

น้อยใหญ่หลายสิบสาขาไหลผ่านที่สำคัญคือ ลำห้วยแม่หาด ลำห้วยแม่ก่อและทิวทัศน์ธรรมชาติที่สวยงามโดยเฉพาะพื้นที่ป่าตั้งอยู่ทางฝั่งซ้ายของลำน้ำปิงตอนเหนือของอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล 80 เปอร์เซนต์ของพื้นที่มีสภาพเป็นป่าผลัดใบ โดยเฉพาะป่าเต็งรังซึ่งเป็นสังคมพืชเด่นในพื้นที่

ผืนป่าเต็งรังที่อุดมสมบูรณ์ของอุทยานแห่งชาติแม่ปิง เป็นถิ่นอาศัยที่สำคัญของนกที่ถูกคุกคามในระดับโลกหลายชนิด โดยเฉพาะกลุ่มนกหัวขวานที่มีถิ่นอาศัยหลักในป่าเต็งรัง ได้แก่ นกหัวขวานใหญ่สีเทา *Mulleripicus pulverulentus* ซึ่งเป็นชนิดที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable) ในระดับโลก นกหัวขวานใหญ่สีดำ *Dryocopus javensis* และนกหัวขวานต่างท้องน้ำตาลแดง ซึ่งเป็นนกที่ถูกคุกคามในระดับประเทศ รวมถึงนกอีกหลายชนิดที่พบได้ในป่าเต็งรังเท่านั้น เช่น เหยี่ยวเล็กตะโพกขาว *Polihierex insignis* นกอีแพรดคิ้วขาว *Rhipidura aureola* และนกไต้แม่ทองสีส้ม *Sitta neglecta* เป็นต้น นอกจากนี้บริเวณรอบๆทะเลสาบคอยเต่า ที่อยู่ทางตอนเหนือของพื้นที่นี้ เคยมีรายงานพบนกอินทรีปีกลาย *Lophaetus clanga* อีกด้วย

Species	Season Status	Globally threatened status	Criterion	Note
Great Slaty Woodpecker <i>Mulleripicus pulverulentus</i>	R	VU	A1	มีรายงานพบ สว่านสมอในพื้นที่ ล่าสุดพบจำนวน 1 ตัว ในวันที่ 5 มกราคม 2558
Greater Spotted Eagle <i>Lophaetus clanga</i>	N	VU	A1	พบจำนวน 1 ตัว ใน พื้นที่ทะเลสาบคอย เต่า เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2558

5. แนวแม่น้ำโขงจากซามานถึงโขงเจียม

สภาพพื้นที่ทั่วไปเป็นที่ราบ เป็นเขาเตี้ยๆ มีแม่น้ำโขงเป็นแนวเขตโดยตลอดความยาวประมาณ 63 กิโลเมตร สภาพพื้นที่โดยรวมเป็นลานหิน รอบแนวเขตถัดจากฝั่งแม่น้ำโขงจะเป็นหน้าผาสูงชัน ความสูงโดยเฉลี่ยประมาณ 200 เมตรจากระดับน้ำทะเล สภาพป่าโดยทั่วไปเป็น ป่าเต็งรัง เสียส่วนใหญ่ ตามพื้นที่ที่มีหินโผล่ ลักษณะเป็นป่าโปร่งต้นไม้แคระแกร็น แต่มีความสวยงามตามธรรมชาติ พันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ เต็ง รัง เหียง ประดู่ พืชพื้นล่างเป็นพวกไผ่ป่าขึ้นอยู่กระจายทั่วพื้นที่ สภาพป่าจะเปลี่ยนเป็น ป่าดิบแล้ง ในบริเวณที่ราบลุ่มแถบริมห้วยหรือริมแม่น้ำ เนื่องจากมีความชุ่มชื้นพอประมาณตลอดปี นอกจากนี้ ยังพบป่าสนสองใบที่ขึ้นเองตามธรรมชาติ กระจายกระจายในส่วนที่เป็นพื้นราบบนภูต่างๆ

จากการสำรวจแก่งหินและหาดทรายตามริมแม่น้ำโขงในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงต้นเดือนธันวาคม ปี 2557 พบนกเด้าลมแม่น้ำโขง *Motacilla samveasne* กระจายอยู่ตั้งแต่รอยต่อระหว่างอำเภอขานูมาน จังหวัดอำนาจเจริญ และอำเภอเขมราฐ จนถึงอำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี นอกจากนี้ยังพบนกแอ่นทุ่งเล็ก *Glareola lactea* รวมถึงนกที่มีสถานะใกล้ถูกคุกคามในระดับโลก ได้แก่ นกกระแตผิใหญ่ *Esacus recurvirostris* นกกระแตหาด *Vanellus duvaucellii* และนกนางนวลแกลบแม่น้ำ *Sterna aurantia* เป็นต้น นอกจากนี้บริเวณหน้าผาที่อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติผาแต้ม ยังเป็นแหล่งทำรังวางไข่ที่สำคัญของนกนางแอ่นผาสีคล้ำ *Ptyonoprogne concolor* อีกด้วย

Species	Season Status	Globally threatened status	Criterion	Note
Mekong Wagtail <i>Motacilla samveasne</i>	R	NT	A2	พบจำนวน 2 ตัว ในแก่งหินแม่น้ำโขงในอำเภอโขงเจียม จังหวัด เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2556

6. กลุ่มป่าเขาสก-คลองแสง

กลุ่มป่าเขาสก-คลองแสง เป็นกลุ่มป่าที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ ครอบคลุมพื้นที่ 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พังงา ชุมพรและระนอง ประกอบด้วย เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 5 แห่ง ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคอนแม่ยายหมอน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองแสง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองยัน และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนปริวรรต รวมถึงอุทยานแห่งชาติอีก 5 แห่ง ประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติเขาสก อุทยานแห่งชาติคลองพนม อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง อุทยานแห่งชาติศรีพังงา และอุทยานแห่งชาติเขาหลัก-ลำรู่ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าดิบชื้น มีเทือกเขาสลัซซันชัน ใจกลางของกลุ่มป่ามีเขื่อนรัชชประภา ซึ่งเป็นเขื่อนขนาดใหญ่อยู่ในพื้นที่ บางพื้นที่มีสภาพเป็นยอดเขาสูง เช่น ยอดหลังคาตึก ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา ที่มีความสูงถึง 1,395 เมตร จากระดับน้ำทะเล

กลุ่มป่าคลองแสง เป็นพื้นที่แห่งเดียวในประเทศไทยที่มีรายงานยืนยันของ นกกระสาคอขาวปากแดง *Ciconia stormi* ซึ่งเป็นนกที่มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (Endangered) ในระดับโลก โดยระยะหลังมีรายงานพบเห็นในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี นอกจากนี้แล้วในปัจจุบันยังมีรายงานพบนกที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable) อีก 2 ชนิด ได้แก่ เหยี่ยวหงอนสีน้ำตาลท้องขาว *Nisaetus nanus* ที่มีรายงานพบในพื้นที่อุทยานแห่งชาติศรีพังงา และนกเงือกกรมช้างปากเรียบ *Rhyticeros subruficollis* ที่มีรายงานพบในอุทยานแห่งชาติแก่งกรุงและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองยัน แต่คาดว่านกเงือกกรมช้างปากเรียบที่พบในพื้นที่นี้ เป็นเพียงนกอพยพผ่านพื้นที่เท่านั้น นอกจากนี้แล้ว กลุ่มป่าคลองแสง ยังมีรายงานพบนกที่ถูกคุกคามและใกล้สูญพันธุ์ในระดับประเทศอีกหลายชนิด เช่น เหยี่ยวปลาใหญ่หัวเทา *Ichthyophaga ichthyaetus* เหยี่ยวคางคาว *Macheiramphus alcinus* นกแคว้นแล้วยักษ์ *Pitta caerulea* นกปากกบปากซี่ใต้ *Batrachostomus stellatus* และนกชนหิน *Rhynoplax vigil* เป็นต้น

Species	Season Status	Globally threatened status	Criterion	Note
Storm's Stork <i>Ciconia stormi</i>	R	EN	A1	รายงานพบตัวเต็มวัยล่าสุด 1 ตัว ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองแสง เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2558
Wallace's Hawk Eagle <i>Nisaetus nanus</i>	R	VU	A1	พบตัวเต็มวัย 1 ตัว เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2557
Plain-pouched Hornbill <i>Rhyticeros subruficollis</i>	P	VU	A1	มีรายงานพบจำนวน 9 ตัว ที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2556

7. เขาดินสอ จ.ชุมพร

พื้นที่เขาดินสอเป็นป่าชุมชน ตั้งอยู่ในพื้นที่ ตำบลบางสน อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร สภาพพื้นที่ในอดีตเป็นป่าดิบชื้น แต่ต้นไม้ขนาดใหญ่ถูกตัดไปเกือบหมดในยุคของการสัมปทานป่าไม้ พื้นที่บนยอดเขาเป็นลานเรียบกว้างปกคลุมด้วยทุ่งหญ้า มองเห็นทิวทัศน์ได้กว้างไกลทั้งด้านทิศตะวันออก ซึ่งเป็นท้องทะเลและชายหาดทุ่งวัวแล่น และด้านทิศ

ตะวันตกจะมองเห็นทางรถไฟไปจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สวนผลไม้และสวนยางพารา ทิวเขาสลักช้างซ้อนสวยงามทอดไกล
จดประเทศพม่า

พื้นที่เขาดินสอเป็นพื้นที่ที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับนกอพยพผ่าน ซึ่งเป็นช่องทางบินผ่านเข้ามาของนกอพยพ
จำนวนมาก โดยพื้นที่มีลักษณะคล้ายคอคอด ในฤดูกาลอพยพเมื่อปี 2557 ที่ผ่านมา พบว่ามีเหยี่ยวอพยพที่บินผ่านพื้นที่นี้
จำนวนทั้งสิ้น 287,389 ตัว โดยเฉพาะเหยี่ยวกิ้งก่าสีดำ *Aviceda leuphotes* ที่นับได้ 154,716 ตัว นอกจากนี้ยังมีรายงาน
พบนกอพยพผ่านชนิดที่ถูกคุกคามในระดับโลกอีก 2 ชนิด ได้แก่ นกอินทรีปีกลาย *Lophaetus clanga* และ นกคolumbaแดง
Columba punicea

Species	Season Status	Globally threatened status	Criterion	Note
Pale-capped Pigeon <i>Columba punicea</i>	P	VU	A1	พบจำนวน 5 ตัว เมื่อ วันที่ 9 ตุลาคม 2555
Greater Spotted Eagle <i>Lophaetus clanga</i>	P	VU	A1	มีรายงานพบตัวไม่ เต็มวัย 2 ตัว ในเดือน ตุลาคม 2557
Black Baza <i>Aviceda leuphotes</i>	R	LC	A4iv	ในฤดูกาลอพยพเมื่อปี 2557 ที่ผ่านมาพบบิน อพยพผ่านพื้นที่ จำนวนทั้งสิ้น 287,389 ตัว

การปรับปรุงขอบเขตของพื้นที่ IBAs ขอบเขตของพื้นที่ IBAs ที่ยังไม่ถูกต้องให้เป็นปัจจุบัน เช่น TH07 ฝั่ง
แม่น้ำโขง อำเภอเชียงแสน รวมเขตห้ามล่าสัตว์ป่าหนองบงคาย และระบุขอบเขตของพื้นที่ IBAs ที่ครอบคลุมพื้นที่ขนาดใหญ่
ใหญ่ ให้เฉพาะเจาะจงและเป็นปัจจุบัน เช่น TH31 ที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่าง ซึ่งมีพื้นที่บางกระเจ้า จ.สมุทรปราการ
และทุ่งลาดกระบัง ในกรุงเทพฯ และอาจรวมพื้นที่ชุ่มน้ำปากพลี จ.นครนายก เป็นส่วนหนึ่ง หรือ TH20 เขตห้ามล่าสัตว์ป่า
อ่างเก็บน้ำสนามบิน พิจารณาเสนอพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยจรเข้มาก เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วย
ตลาด และพื้นที่ลำนักสงฆ์ดอนใหญ่ เป็นส่วนหนึ่ง และ TH32 อ่าวไทยตอนใน ที่อาจแยกเป็นพื้นที่ย่อย เช่น พื้นที่ชุ่มน้ำ
โคกขาม จ.สมุทรสาคร พื้นที่ชุ่มน้ำปากทะเล-แหลมผักเบี้ย จ.เพชรบุรี รวมทั้งพิจารณาพื้นที่ IBAs ที่มีสภาพเปลี่ยนแปลง
ไปแล้ว เพื่อเสนอถอดจากบัญชีรายชื่อพื้นที่ IBAs เช่น TH035 บ้านคลองมะละกอใต้ และ TH039 ท่ายาง จ.ชุมพร

การปรับปรุงแบบฟอร์มประเมิน เพื่อติดตามตรวจสอบพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก (IBAs) ในประเทศไทย ให้ง่ายต่อการกรอกข้อมูล พร้อมแนบรายชื่อชนิดพันธุ์นก ได้แก่ A1ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคามระดับโลก และ A2ชนิดพันธุ์ที่มีขอบเขตการแพร่กระจายจำกัด เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถช่วยประเมินพื้นที่ IBAs ได้

การจัดโครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า ด้านการเก็บข้อมูลนกที่มีความสำคัญ หายาก และใกล้สูญพันธุ์ในพื้นที่ IBAs ของประเทศไทย โดยเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จ.อุทัยธานี เป็นสถานที่จัดโครงการฝึกอบรมนำร่องแห่งแรก (หน่วยพิทักษ์ป่าห้วยแม่ดี) เมื่อวันที่ 7-9 สิงหาคม 2558 เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านวิชาการเกี่ยวกับนก เช่น การจำแนกชนิดนกที่มีความสำคัญ หายาก และใกล้สูญพันธุ์ให้กับเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่เป็น IBAs ของประเทศไทย พัฒนาทักษะด้านการเก็บข้อมูลนก และการใช้แบบฟอร์มประเมินเพื่อติดตามตรวจสอบพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก (IBAs) ในประเทศไทย รวมทั้งพัฒนาทักษะด้านการสื่อความหมายธรรมชาติโดยใช้ นกเป็นตัวชี้วัด การเรียนรู้เรื่องความสำคัญของความหลากหลายทางชีวภาพ และการอนุรักษ์ ซึ่งในหลักสูตรของโครงการฝึกอบรมมีเนื้อหาหลัก ได้แก่ การจำแนกชนิดนกที่มีความสำคัญ หายาก และใกล้สูญพันธุ์ ตามระบบนิเวศป่าแบบต่างๆ การจำแนกชนิดนกจากการฟังเสียงร้อง การจดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับนก และการสังเกตสภาพนก การสื่อความความทางธรรมชาติและระบบนิเวศ โดยใช้นกเป็นตัวชี้วัด การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และความรู้เกี่ยวกับพื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นก (IBAs) ในประเทศไทย

การจัดพิมพ์โปสเตอร์ นกที่ถูกคุกคามในพื้นที่ IBAs ของประเทศไทย เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับชนิดพันธุ์นกที่มีความสำคัญในพื้นที่ IBAs ได้แก่ โปสเตอร์นกที่ถูกคุกคามในกลุ่มป่าตะวันตก โปสเตอร์นกชายเลนที่ถูกคุกคามในระดับโลกที่พบในอ่าวไทยตอนใน โปสเตอร์นกที่ถูกคุกคามในกลุ่มป่าสาละ-บาลา และโปสเตอร์ IBAs พื้นที่สำคัญเพื่อการอนุรักษ์นกและความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งโปสเตอร์ที่จัดพิมพ์เหล่านี้ได้มอบให้กับโรงเรียน หน่วยงานราชการ และเอกชนในพื้นที่อนุรักษ์ที่เกี่ยวข้อง